

РЕШЕНИЕ

№ 10790

гр. София, 04.07.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, ХХVIII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 07.06.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Деница Митрова

**ЧЛЕНОВЕ: Атанас Николов
Вената Кабурова**

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Милен Ютеров, като разгледа дело номер **3379** по описа за **2024** година докладвано от съдия Деница Митрова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 285, ал.1, изр. 2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) във връзка с чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по повод на касационна жалба с вх. № 7580 от 23.02.2024 г. по описа на Административен съд – София град (АССГ), подадена от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН), чрез процесуалния представител юрк. Д. М. и касационна жалба с вх. № 7679 от 26.02.2024 г. по описа на АССГ и допълнение към тази касационна жалба с вх. 10245 от 14.03.2024 г. по описа на АССГ, подадени от Н. П. Р., ЕГН [ЕГН], лишен от свобода, изтърпяващ наказание в Затвора – [населено място] лично и чрез адв. С. И. от САК, с адрес [населено място], [улица] срещу решение № 856 от 08.02.2024 г., постановено по адм. дело № 3625 от 08.02.2024 г. по описа на АССГ, Първо отделение, 19 – ти състав, с което касаторът ГДИН е осъден да заплати на касатора Н. Р. сумата от 1 500,00 лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в претърпени физически болки и страдания, предизвикани от бездействия на органи на ГДИН, довели до наличието на дървеници, в помещенията, в които е бил настанен Р. и разстройство на съня му, предизвикано от непрекъснато, включеното осветление през нощта в килията му, което е нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, ведно със законната лихва, считано от 13.04.2023 г. до окончателното изплащане на сумата и е отхвърлена исканата

претенция в останалата ѝ част до пълния размер от 28 000,00 лева.

В касационната жалба на ГДИН се излагат доводи, че обжалваното решение е неправилно поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на административнопроизводствените правила и необосновано в осъдителната му част. Твърди се, че първоинстанционният съд неправилно е приел за доказано твърдението за наличие на насекоми в килията, както и за неправомерно използване на дежурно осветление през нощта. В тази връзка се посочва, че на стр. 12-13 от съдебния акт е записано, че нито в исковата молба, нито в показанията на свидетелите се сочи, че ищецът се е оплакал да е бил хапан и да е получил обриви и сърбежи или да е търсил медицинска помощ за това. Излагат се съображения, че решаващият съд не е обсъдил представените, приети и неоспорени писмени доказателства относно извършените мероприятия по дезинсекция в Затвора – [населено място]. На следващо място се подчертава, че хигиената е задължение на самите обитатели на помещенията, защото законът задължава лишените от свобода да спазват реда и хигиената в спалните помещения – чл. 21, ал.2 от Правилника за приложение на ЗИНЗС (ППЗИНЗС) и чл. 176 ЗИНЗС. Касаторът допълва, че е от съществено значение изискването лишените от свобода да не трябва да държат храни и хранителни продукти в килиите и в помещенията, които не са определени за тази цел. Инвокират се съображения, че, когато лишените от свобода не изпълняват задълженията си, вменени им от закона, самите те са в бездействие, а не ГДИН, или най – малкото допринасят за условията, в които живеят. В тази връзка се изразява несъгласие с изводите на първоинстанционния съд, че е налице неефективност на предприетите и осъществени от местата за лишаване от свобода мерки за поддържане на законосъобразни условия на живот. Възражава се срещу формирания извод за незаконосъобразно бездействие от страна на ГДИН, тъй като е налице неспазване на хигиената от страна на лишените от свобода. Допълнително този касатор оспорва решението в частта му относно наличието на дежурно нощно осветление, тъй като поддържането на такова е свързано със сигурността в местата за лишаване от свобода и се регламентира от общи административни актове. Не на последно място се излагат съображения, че не е ясно как е изчислен размерът на присъденото обезщетение, защото не са изложени мотиви в тази насока, както и че отговаря на общественото разбиране за справедливост, съгласно чл. 52 ЗЗД и води до неоснователно обогатяване на ищеца. В хода на касационното производство, ГДИН се представлява от юрк. Н., която поддържа жалбата, предлага да се уважи и да се отмени решението на първоинстанционния съд и вместо него се постанови друго, с което се остави без уважение исковата претенция на Н. Р. и оспорва касационната му жалба. Претендира се разноски, представляващи юрисконсултско възнаграждение за две инстанции.

С касационната жалба, подадена от процесуалния представител на лишения от свобода Р., адв. И., се иска решение № 856 от 08.02.2024 г. да се отмени, като неправилно и незаконосъобразно, постановено при неправилно приложение на относимия материален закон и съществени нарушения на процесуалните правила. Излагат се несъгласие с размера на присъденото обезщетение и недоумение как е определено същото от по 1 лев на ден или приблизително 1500,00 лв. за 1258 дни за незаконосъобразно настаняване при най-тежкия затворнически режим на пълна изолация без съдебна санкция, указваща настаняване в такъв режим и условия, докато другите подсъдими очакват присъди в общи помещения – 11 група. Касаторът твърди, че необосновано първоинстанционният съд е посочил, че не следва да бъде присъдено

обезщетение от 4 евро на ден, тъй като за български граждани следвало да се присъждат 30% от тази сума. Инвокират се доводи, че в обжалваното решение не се съдържа позоваване на национален или европейски нормативен акт, препоръка или директива, който да сочи лимити или други проценти при определяне размера на присъденото обезщетение, независимо, че в исковата молба размерът на търсеното обезщетение е мотивиран с конкретно посочени решения на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ). Твърди се, че предходната инстанция е приложила избирателно относимия материален закон при оценка на вредите за присъждане на обезщетението, не се е съобразила с практиката на ЕСПЧ и за да оправдае игнорирането ѝ решаващият съд е направил извод, че не е достигнат предела на жестокост. Посочва се, че е допуснато процесуално нарушение, изразяващо се в неправилното разпределение на доказателствената тежест между страните, тъй като едноличният състав на АССГ е вменил на ищеца да докаже претендираните от него вреди по реда на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), вместо по реда на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС. В заключение се отправя искане към касационната инстанция да осъди ГДИН да заплати на Н. Р., алтернативно, парично заплащане чрез зачитане на работни дни, за времето в което не е могъл да работи поради настаняването му в условията на специален режим без съдебен акт за период от 3 години. В допълнението на касационната жалба, депозирано лично от касатора Р., до голяма степен се повтарят и доразвиват тезите на процесуалния му представител. Изложени са подробни доводи по всяко едно от твърдените нарушения, отбелязани в 11 точки. В хода на касационното производство Н. Р., редовно призован, се явява лично и с адв. И., оспорват касационната жалба на ГДИН и предлагат да не се уважава. Поддържат подадената от тях касационна жалба и допълнението към нея. Претендират съдебно – деловодни разноски.

Представителят на Софийска градска прокуратура, прокурор Ю., дава становище за основателност на касационната жалба на ГДИН и за неоснователност на жалбата на Н. Р..

Административен съд София – град, X. касационен състав, като се запозна с обжалваното съдебно решение, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди посочените касационни основания, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Касаторът Р. е подал иск до АССГ, в който е въвел следните обстоятелства:

На 03.12.2012 г. е приведен в Затвора – [населено място] като „обвиняем“ и е настанен в приемно отделение – 8-ма група. На 10.12.2012 г. е разпределен в 11-та група „Обвиняеми и подсъдими (нерецидивисти)“. На 20.10.2014 г. е преместен в 1-ва група „Зона с повишена сигурност“. На 30.03.2018 г. с решение на Върховния касационен съд (ВКС) присъдата му е влязла в сила, при определен „строг режим“. На 12.04.2018 г. в преместен в Затворническо общежитие от закрит тип (ЗОЗТ) – К., към Затвора – [населено място]. На 10.08.2021 г. е преместен от ЗОЗТ – К. в Затвора – [населено място]. На 14.07.2022 г. е преместен от Затвора – [населено място] в Затвора – [населено място].

Заведената и приета за допустима искова претенция е за периода от 20.10.2014 г. (20:00 часа) до 12.04.2018 г. (14:00 часа), 3 години, 5 месеца, 12 дни или 1258 денонощия, докато Р. е настанен в килия №9, 1-ва група, Затвора -гр. С., като извършените нарушения са следните:

1.Настаняване в 1-ва група без изрична заповед на началника на Затвора – [населено

- място], по смисъла на чл. 248, ал.2 ЗИНЗС;
- 2.Невръчването на заповед по чл. 24, ал. 2 ЗИНЗС го е лишила от възможността да я оспори пред съд;
- 3.Настаняването в изолация в килия № 9, 1-ва група го е довело до затрудняване и влошаване на връзката му с външния свят, приятели, роднини и семейство. Прекарвал е по над 21 часа на денонощие заключен и сам в килията;
- 4.Условията в килия № 9, 1-ва група, Затвора – [населено място], са били нечовешки: - липса на чист и свеж въздух, липса на естествено проветряване;
- Нощно време е било включено електрическото осветление, което му пречило да спи;
  - Наличие на насекоми и вредители (хлебарки, дървеници и др.) в килията, постоянно;
  - Тоалетната и банята не са били закрити и е нямало никакво уединение;
  - Хранел се е и стоял в „тоалетна/баня“;
  - Лятото е било горещо и задушно, а зимата студено и влажно;
  - Свободната площ в килията била малка и трудно се придвижвал в нея без да се удря в масата или във втората вишка/легло.
- 5.В килията прекарвал по над 21 часа в денонощия при липса на санитарен минимум от квадратура, а времето му за престой на открито (1 час или 1 ч. и 30 минути) било недостатъчно, за да компенсира изолацията му. Това е довело до увеличаване на телесното му тегло с 30 килограма;
- 6.Не му е предоставена възможност за един час дневно за физическа или спортна активност, извън времето за разходка на открито, съгласно чл. 151, ал. 5 ППЗИНЗС.;
- 7.В исковата молба е наведено нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 3 ЕКЗПЧОС, тъй като е налице разлика в третирането на неосъдени лица и осъдени, настанени в 1-ва група, затвора-гр. С.. Посочено е, че осъдените на доживотен затвор, включително без замяна, с влезли в сила присъда и поставени на „специален режим имат повече права от подсъдимите като Н. Р.. Осъдените прекарвали по 18 часа на ден в килиите, тъй като разполагат с 1 ч. и 30 мин, - разходка на открито дневно; 1 ч./1ч. и 30 мин.-фитнес/спорт в зала дневно; 1 ч. и 30 мин. – „Клуб“ социални занимания, дневно; 1 ч. седмично посещение „Майка Т.“; 1 ч. седмично посещение „Иводар К.“; 1ч. седмично посещение „О. С.“; 5ч. отворени книги събота или неделя – „Санитарен полуден“.
- 8.Продължителна изолация без срещи с психолог. За целия период на престой в затвора такива срещи са били три пъти (за първи път пречз2012 г. в 8-ма група; втори път-април 2018 г. в 1-ва група и третия път е през 2021 г. по искане на лишения от свобода.
- 9.Неизпълнение в период от две седмици на определения от съда „Строг режим“ (от 30.03.2018 г. до 12.04.2018 г), което представлявало нарушение на чл. 57, ал.1 ЗИНЗС и чл. 61 (обн., ДВ 13 от 2017 г.) ЗИНЗС във връзка с чл. 47, ал.1 от ППЗИНЗС. Това неизпълнение било нарушение на чл. 49, ал.1 ППЗИНЗС. Към датата на подаване на исковата молба режимът на Р. не бил променен и нямало направено такова предложение, независимо, че времето за това отдавна е отминало – още през 2021 г., което представлява нарушение на чл. 53 ППЗИНЗС.
- 10.Твърди се нарушение на правило 103.8 от Европейските правила за затворите;
- 11.Претендират се вреди от нарушение на чл. 140, ал.1 от ЗИНЗС, тъй като не са му правени профилактичен преглед, флуорографски и лабораторни изследвания;
- 12.Влошаване на зрението. На 13.03.2015 г. е диагностициран с „астигматизъм“ и предписани очила. В последствие при нов преглед е установено, че се налага

оперативно лечение за премахване на „задни полярни субкапсуларни катаракти“ и на двете очи.

С допълнителна молба от 11.05.2023 г. Р. е уточнил, че през целия исков период ГДИН на МП го е поставил в условия в нарушение на чл. 3 ЕКЗПЧОС и чл. 3, ал.2 ЗИНЗС, тъй като ответникът не е подsigурил подходящи условия. Ищецът е посочил, че нарушенията на условията, в които е бил поставен се изразяват в липса на или недостиг на физическо натоварване на чист въздух, липса на или недостатъчна естествена светлина, постоянна електрическа светлина, липса на чист въздух, липса на уединение, пренаселеност (под 3 кв.м. на човек в килията), наличие на вредители (хлебарки и дървеници), липса на или недостатъчно отопление през зимата, продължителна изолация без възможност за общуване с други лишени от свобода. От продължителността на периода на увреждане, унижителните и нечовешки условия, в които е бил поставен и кумулативните последици от горното са довели до влошаване на неговото здравословно – физическо и психическо състояние. Условията, при които е бил поставен са нагнетили, влошили и допълнително усложнили неговото здравословно (физическо и психическо) състояние. Посочено е, че действията и/или бездействията на ответника са довели до дълбоко уронване престижа на изпълнителната власт в лицето на ГДИН към МП, на бюджетна издръжка и са засилили още повече неговото недоверие към нея. Твърденията на ищеца са, че през исковия период е наддал 30 кг. (поради обездвижване), като това е довело до засилване на болките в кръста му, зрението му се е влошило до степен, налагаща оперативно лечение. Било му оказван административно- психологически тормоз и натиск от неспазване на законите от страна на ответника, защото се чувства безнаказан. Това довело до засилване на недоверието му в правовата държава и институциите й. През цялото време ответникът е ограничавал връзките му със семейството и външния свят, като това ограничение е ставало в нарушение на закона и същото е било необосновано.

Във връзка с така посочените нарушения, Н. Р. е предявил иска, с правно основания чл. 284 ЗИНЗС, за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди, възникнали от незаконосъобразни бездействия на ответника, в размер от 28 800,00 лева, ведно със законната лихва от датата на завеждането на исковата молба до окончателното изплащане на сумата.

При така очертаната искова претенция, едноличният състав на АССГ я е приел за частично основателна и е присъдил обезщетение в размер на 1500,00 лв., ведно със законната лихва. За да достигне до този извод, съдът в единадесет точки е изложил своите правни изводи по отношение наведените от Р. нарушения на чл. 3 ЗИНЗС, както следва:

1. По отношение твърдението за наличие на насекоми в помещението, в което е бил настанен.
2. По отношение на твърдението за липса на възможности за двигателна активност и свързаното с това увеличаване на теглото на ищеца;
3. По отношение на твърдението за липса на достатъчно естествена дневна светлина в помещението;
4. По отношение на твърдението за наличие на дежурно осветление през нощта, което е смущавало нормалния сън на ищеца;
5. По отношение на твърденията за липса на достатъчно отопление през зимния период;

6. По отношение на твърденията за липса на чист въздух;
7. По отношение на твърденията за пренаселеност в килиите;
8. По отношение на твърденията за липса на врата към тоалетната, невъзможност за уединение за ползване на тоалетната и възникнали неприятни възприятия по тази причина по време на хранене;
9. По отношение на липсата на възможност за посещение на социални дейности и за общуване с другите лишени от свобода;
10. По отношение на твърденията за липса на оценка на риска и на първоначалния план на присъдата, както и за отразени неверни обстоятелства в книжката на лишения от свобода и отчетния картон;
11. По отношение на твърденията за неосигурена психологическа помощ и липса на извършени профилактични прегледи, флуорографски и лабораторни изследвания

Решаващият състав е изложил съображения, че за исковия период спалното помещение на Р. в Затвора – [населено място] е било заразено с паразитни инсекти – дървеници, което е влошавало съществено начина и условията за изтърпяване на наказанието. Описана в т. 1 от мотивите на съда. Призната за доказана е т. 4, по номерацията на АССГ, 19 – ти състав, и исковата претенция относно непрекъснато включеното осветление през нощта. При този извод и позовавайки се на делата М. и Н., първоинстанционният съд е направил извод, че перманентното съжителстване с насекоми – хлебарки и дървеници и системното недоспиване, поради включено осветление и причинения от тези обстоятелства психически дискомфорт, могат да предизвикат чувство на страх от разболяване, незащитеност или малоценност, поради което са налице доказани вреди, подлежащи на овъзмездяване по реда на чл. 284 ЗИНЗС.

За тези две категории вреди едноличният съд е присъдил обезщетение в размер на 1500,00 лв. за периода от 20.10.2014 г. до 12.04.2018 г. или за 3 г., 5м. и 12 д., или 1258 денонощия. Този размер е определен, като е приета за неприложима практиката на ЕСПЧ за минимално дневно обезщетение от 4 евро, тъй като Р. не е доказал, че във всеки един ден от исковия период е търпял болки и страдания, предизвикани от принудата да живее с насекоми и да спи през нощта на запалено осветление. Допълнително размерът на присъденото обезщетение е мотивирано с обстоятелството, че за решаващия състав прагът на жестоко и унижително отношение, предизвикано от условията, в които ищецът е изтърпявал наложеното му наказание, вследствие на незаконосъобразните действия и бездействия на органите на ГДИН, не е достигнало онова ниво на суровост, даващо възможност за определяне на обезщетение в размер на по 4 евро на ден, според критериите на ЕСПЧ.

Останалите претенции, номерирани от решаващия съд с т.т. 2, 3, 5-11, са приети за доказани., за което са изложени кратки мотиви.

В хода на касационното производство са приети писмени доказателства,

депозирани с касационните жалби на ГДИН и Н. Р..

Административен съд – София град, Двадесет и осми касационен състав, като взе предвид становището на страните и извърши проверка на обжалваното решение на посочените касационни основания, съгласно разпоредбата на чл. 218, ал. 1 АПК, и след служебна проверка за допустимостта, валидността и съответствието на решението с материалния закон по реда на чл. 218, ал.2 АПК, както и на обжалваното решение, приема следното:

Касационните жалби са подадени в срока по чл. 211, ал.1 АПК от надлежни страни и са процесуално допустими. Разгледани по същество са основателни.

Първоинстанционният административен съд е приел исковата претенция за допустима на основание чл. 284 във връзка §49 от ПЗР на ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 АПК. Тук е допусната лека неточност с направената привръзка с §49 от ПЗР на ЗИНЗС, тъй като тази разпоредба има своето приложение единствено по отношение на исковите производства, които са образувани преди 7.02.2017 г., каквото не е настоящето. Това опущение не представлява съществено нарушение и не води до порок, който да предпостави отмяна на съдебния акт, тъй като е посочил, че производството не е скрепено с преклузивен срок. Произнесъл се е по отношение възражението на ответника за изтекла давност, юридическо лице, ГДИН и го е отхвърлил, позовавайки се на т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по т.гр.д. № 3/2004 г., ОСГК.

Неоснователни са възражения на касатора Р. и неговият процесуален представител за неправилно позоваване на ЗОДОВ от първата инстанция, тъй като в този случай тя е направила сравнителен анализ на разпоредбите на чл. 45 ЗЗД, чл. 203, ал.1 АПК и чл. 1 ЗОДОВ. Правилно съставът на АССГ е определил активно легитимираната страна по чл. 284 ЗИНЗС, както и че по силата на чл. 285, ал.2 във вр. с чл. 284, ал.2 ЗИНЗС ответник в това производство е юридическото лице – специализиран орган по изпълнение на наказанията - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към Министерство на правосъдието, каквото е изискването на чл. 205 АПК. Тази разпоредба е приложима по силата на предвиденото препращане към глава единадесета на АПК в чл. 285, ал.1, изр. 1 ЗИНЗС.

На следващо място, правилно първоинстанционният съд е посочил, че с производството по част седма ЗИНЗС се предоставя обезвреда за причинени вреди от нарушение на чл. 3 на същия закон. Действително предходната инстанция е посочила в своя акт, че фактическият състав на предявения иск, с правно основание чл. 284 ЗИНЗС във връзка с чл. 1, ал.1 ЗОДОВ, с оглед твърденията на Н. Р., включва в кумулативна даденост следните елементи: 1. Наличие на административен акт от

орган на ответника или действие или бездействие на негови длъжностни лица; 2. Незаконосъобразност на административния акт, съответно действието или бездействието; 3. Причинена вреда и нейния размер; 4. Причинна връзка между незаконосъобразния акт и настъпилите вредоносен резултат, но това не представлява нарушение, защото тези предпоставки следват от текста на чл. 203, ал.1 АПК, приложим по силата на препращащата разпоредба на чл. 285, ал. 1, изр. 1 ЗИНЗС. Това е така, тъй като законодателят не е посочил в чл. 284 ЗИНЗС как следва да са причинени вредите от специализираните органи по изпълнение на наказанията. Важното в случая е тези вреди да са в резултат на нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, което следва да се установи в хода на исковото производство или да е било предмет на търсена защита по реда на Част шеста от ЗИНЗС.

Касационната инстанция приема, че неправилно първоинстанционният съд е приел, че първата от кумулативните предпоставки се доказва от обстоятелството, че Н. Р. е бил настанен в 1-ва група на Затвора-гр. С., килия №9, където е бил в периода от 20.10.2014 г. до 12.04.2018 г., 3г., 5м. и 12 дни или 1 258 денонощия, тъй като специализираните органи по изпълнение на наказанията приемат за настаняване в местата за лишаване от свобода физически лица, които са обвиняеми, подсъдими и/или осъдени с влязъл в сила съдебен акт, издаден по реда на Наказателнопроцесуалния кодекс, т.е. действат в условията на обвързана компетентност. В исковото производство по ЗИНЗС установяването на първата предпоставка е от основно значение, поради което решаващият е следвало да я изследва в пълнота преди да пристъпи към установяване на следващите. Неправилното квалифициране на незаконосъобразен акт, действие или бездействие на органите по изпълнение на наказанията води до неточното изследване на следващите кумулативни предпоставки в това производство. В този случай съд е приложил стриктно нормативната уредба, без да съобрази, че посочените от него четири кумулативни предпоставки по чл. 203 АПК, касаят общото производство по обезвреда на вреди, разглеждано по реда на чл. 1, ал.1 ЗОДОВ, и че същите не съвпадат изцяло с тези по специалния ред по ЗИНЗС. Основната отлика е именно по отношение на първата от предпоставките, тъй като в производство по чл. 284 и сл. ЗИНЗС, незаконосъобразността на административния акт, действие или бездействие се следва да представлява нарушение на чл. 3 ЗИНЗС.

Независимо от посочената неточност, съдът е цитирал четиринадесетте хипотези, предвидени в чл. 3 ЗИНЗС, съответстващи на КЗПЧОС, поради което касационната инстанция не я намира за процесуално нарушение, което да води до неправилност на първоинстанционния съдебен акт.

Основателно касаторът, Р., изразява несъгласие с разпределението на

доказателствената тежест между страни от предходната инстанция. Както бе посочено вече, за да е налице първата предпоставка, трябва допуснато нарушение на чл. 3 ЗИНЗС да е в резултат на незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органите по изпълнение на наказанията. Установяването на тази незаконосъобразност не е задължение на ищеца, който единственото може да посочи, че е налице нарушение на някоя, някои или всички хипотези на чл. 3 ЗИНЗС. Законът не забранява на пострадалия да проявява процесуална активност в хода на съдебното дирене, но не вменява доказателствена тежест на него. Тази процесуална пасивност на ищеца произтича от императивното изискване, закрепено в чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, специализираните органи по изпълнение на наказанията да предоставят информация от значение за правилното установяване на фактите по делото. В случай на бездействие от страна на пенитенциарните органи съдът може да приеме за доказаните факти, посочени в исковата молба. Тази особена регламентация на доказателствената тежест в исковото производство по ЗИНЗС го отличава от общите правила на ЗОДОВ. Това нормативно правило е въведено в изпълнение на § 184. от Решението от 27.01.2015 г. на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по делото Н. и други срещу България, в който е записано, че „...Макар и затворниците да могат да бъдат задължени да посочат в самото начало достатъчно доказателства в подкрепа на тяхното искане , а именно доказателства до които имат достъп, като напр. подробно описание на разглежданите условия, свидетелски показания или жалби до и отговори от затворническите власти или контролни органи, след това, опровержението на твърденията се пада в тежест на властите. .... процесуалните правила за разглеждане на икове за обезщетение трябва да съответстват на принципа на справедливостта, уреден в чл. 6 § 1 от Конвенцията... от ищите не следва да се изисква да установят дали конкретни длъжностни лица са ангажирани в неправомерно поведение.“. Следователно неправилното разпределение на доказателствената тежест от съда е довело до неточни изводи и отхвърляне на иска поради недоказаността му, което вече представлява нарушение на процесуалните правила, тъй като процесът се развива в отклонение на презумпцията за истинност.

При постановяване на обжалваното решение, първоинстанционният съд е допуснал съществено нарушение на производствените правила, изразяващо се в непълно произнасяне по въведените с основната и допълнителната искиви молби на Р.. След извършена подробна съпоставка на изложеното в доклада, по чл. 146 от ГПК и обжалваното решение, касационната инстанция констатира, че първоинстанционният съд не е обсъдил изложените твърдения на ищеца в първоначалната

искова молба от т.2.1 до 2.12., а само се е произнесъл по уточненията, направени в допълнението към исковата молба. От обжалвания съдебен акт не става ясно дали съдът е установил каква част от първоначалните твърдения на ищеца съвпадат с уточненията в молбата от 10.05.2023 г., за да се произнесе. Липсата на подобна систематизация е довела до непълно разглеждане на спора, поради което касационният съд е поставен в процесуална невъзможност да разгледа касационните жалби по същество, тъй като е ограничен от забраната за фактически установявания (чл. 220 АПК). При това положение решението трябва да бъде отменено и делото върнато за ново произнасяне на първоинстанционния с дадени указания на основание чл. 222, ал. 2, т. 1 АПК.

Двете касационни жалби, на ГДИН и на Р., са основателни относно на твърдението, че контролираното решение е постановено при допуснати съществени процесуални нарушения и неяснота при определяне размера на присъденото обезщетение. Съдът, без да изложи конкретни статистически данни, е приел неприложимост на практиката на ЕСПЧ, приемаща за приемливо обезщетение на ден в размер на 4 евро за нарушение на ЕКЗПЧ, респ. чл. 3 ЗИНЗС, вместо това е посочил, че Р. не е доказал да е търпял болки и страдания ежедневно, както и че не е установена такава суровост, която да бъде обезвредена по търсения от ищеца начин и размер.

По изложените съображения, X. касационен състав приема, че проверяваният съдебен акт е издаден при допуснати съществени процесуални нарушения, съгласно чл. 209, т. 3 АПК, които не могат да се преодолеят в хода на настоящето производство, поради което решението следва да се отмени и да се върне на друг съдебен състав на първоинстанционния съд за ново произнасяне.

При новото разглеждане на спора съдът следва подробно да разгледа посочените в исковата молба твърдения за извършени нарушения на чл. 3 ЗИНЗС, за които се търси обезвреда по реда на чл. 284 и сл. ЗИНЗС. При произнасянето си решаващата инстанция следва да систематизира посоченото в исковата молба и допълнението към нея с направените от Р. уточнения. Трябва да се обърне внимание на твърденията на ищеца за поставянето му в продължителна изолация през призмата на Конституцията на Република България, Конвенцията за правата на човека и практиката на ЕСПЧ и при изследване всички твърдения на лишения от свобода за поставянето му в унижително положение и подлагането му на изтезание. В случай че решаващият съд установи нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, същият следва да присъди такова обезщетение, което да бъде справедливо с оглед международните стандарти.

Новият състав на АССГ следва да се произнесе по разноските за

настоящата инстанция на основание чл. 226, ал.3 АПК.
Воден от горното, Х. – ми касационен състав на Административен съд –
София град

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ решение № 886 от 08.02.2024 г., постановено по адм. дело № 3625 по описа за 2023 г. на Административен съд – София град, Първо отделение, 19 – ти състав.

ВРЪЩА делото на друг съдебен състав на Административен съд – София град за ново произнасяне.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: